

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Satakunnan soilla nähdään!

Pomarkku, Janvalammijärveä. Kuva: Arto Kalpa

Satakunnan suoalueilla on tehty viime aikoina varsin vähän suolajiston kohdennettuja perhosinventointeja ja tietoa on karttunut lähinnä satunnaiskäynneistä. Tavoitteena on lähi-vuosien aikana saada selkeämpi kuva Satakunnan arvokkaiden soiden uhanalaisista perhosista levinneisyystiedon kartoittamiseksi ja suoluonnon suojelun edistämiseksi. Liite-kartassa on osoitettu eräitä mielenkiintoisia arvokkaita sata-kuntalaisia soita, joista Varsinais-Suomen ELY-keskus ja Suo-men Perhostutkijoiden Seura kaipaavat perhoshavaintoja. On hienoa, jos satakuntalaisilla harrastajilla on mahdollisuus lä-hivuosina osallistua lähialueidensa suolajien inventointeihin.

Erityisenä mielenkiinnon kohteena on suovenhokas (*Nola karelica*), joka on havaittu Etelä-Pohjanmaalta maakunnan rajan läheltä ja v. 2014 myös Huittisten Isosuolta.

Mielenkiintoiset lajit:

- ***Nola karelica***, suovenhokas, erityisesti suojeltava (EN, liite), kesäkuun loppu-heinäkuun alku
- *Lycia lapponaria*, rämeperhömittari, huhti-toukokuun vaihde
- *Gynaephora selenitica* (VU), rämekarvajalka, toukokuun loppu-kesäkuun loppu
- *Aspitates gilvaria* (VU), luumittari, kesäkuun loppu –heinäkuun alku
- *Clepsis pallidana* (NT), suoamukääräinen, kesä-heinäkuu
- *Eilema careolum* (VU), erillinen tunnettu esiintymä Etelä-Pohjanmaalla, heinäkuu
- *Lacanobia w-latinum* (VU), suotarhayökkönen, kesäkuu
- *Pediasia truncatella*, (LC), rämeheinäkoisa
- *Loxostege commixtalis*, suokirjokoisa
- *Idea muricata*, (VU), rämekulmumittari, kesäkuun puoliväli- elokuun alku
- *Scopula virgulata*, (VU), rämelehtimittari, kesäkuun puoliväli – heinäkuun alku
- *Sympistis funebris*, synkkänopasyökkönen, touko-kesäkuu, päiväaktiivinen, hyvä feromoni on
- *Sympistis heliophila*, valkonopasyökkönen, touko-kesäkuu

Nola karelicasta tulisi ottaa ainakin yksi havaittu yksilö talteen/suo (koeputkeen ja pakkaseen)

Päiväperhoset

- *Pyrgus centaureae* (NT), suokirjosiipi
- *Boloria frigga*, rahkahopeatäplä
- *Boloria freja* (NT), muurainhopeatäplä

Soilla tapahtumiin selvityksiin on rajoitetusti mahdollista anoa pienimuotoista stipendiä Suomen perhostutkijain seuralta. Myös Vuokon luonnonsuojelusäätiö myöntää avustuksia (vuonna 2015 erityisesti uhanalaisen suoluonnon suojeluun).

Rämekarvajalka, toukka (*Gynaephora selenitica*).
Kuva: Marko Nupponen

Rämehinäkoisa (*Pediasia truncatella*) (touko)-kesäkuussa, koisaksi suuri, lentää häiritynä päivällä. Kuva: Jyrki Virtanen

Suovenhokas I. suoruuhikas (*Nola karelica*) – inventoimisesta ja elinympäristön rajaamisesta

Suovenhokas on erityisesti suojeltu, luokiteltu Suomen uhanalaisarvoinnissa **erittäin uhanalaiseksi** (EN) ja se on yksi Suomen kansainvälisistä vastuulajeista.

Elinympäristövaatimuksista ja rajaamisesta

Lajin parhaita elinympäristöjä ovat karuhkot ja pääosin matalakasvuiset rahkamättäiset tupasvillarämeet, joissa on avoimia tai vähintäänkin avoimehkoja suon osia joko rämeen ja nevan vaihtumisvyöhykkeessä tai laikuittain mäntyrämeen keskellä. Lajin esiintyminen on hyvin paikallista, ja vierekkäisillä esiintymillä voi olla pitkä välimatka. Sitä ei juuri koskaan tapaa tyypillisen elinympäristönsä ulkopuolella, joskin Suomessa sen on raportoitu elävän myös kosteissa rantametsäkoissa. Koiraat lentävät etsimässä kumppania illan hämytyessä, mutta luultavasti naaraat liikkuvat enemmän vasta parittelun jälkeen piilotellen siihen saakka lehtien alapinnoilla. Perhosen parveilukohdissa oleellista on se, että ilta-aurinko paistaa esteettä avoimille laikuille. Tyypillisesti (pienet) rahkamättäät ovat 10-20 cm ympäröivää, usein tupasvillavaltaista suota korkeammalla. Mättäiden tyypillisiä kasveja ovat (kitukasvuinen) muurain, suokukka, variksenmarja, karpalot, kihokit. Kasvillisuus on niukkaa, yksittäisen oloista ja rahkasamaleen ympäröimää. Tyypillistä on että suo on hyvin karua ja kasvillisuus matalaa. Lajia on erityisesti syytä etsiä erityisesti soiden itäreunoilla, koska perhonen parveilee ilta-auringossa (siellä missä aurinko paistaa viimeiseksi).

Naaras munii korkeintaan 50 munaa lehtien alapinnoille tai kuolleille varvuille, joilta toukka hakeutuu ilmeisesti itse mieleiselleen ravintokasville. Toukan elintapoja luonnossa ei juuri tunneta, vaan tieto perustuu kasvatettujen toukkien käyttäytymiseen. Toukan kehitys kestää pari vuotta. Ensimmäisen talven toukka talvehtii noin 2 mm pituisena tekemänsä kotelon suojissa ja toisen talven lähes täysikasvuisena. Toukka on täysikasvuinen kolmannen elinvuotensa kesäkuun alussa, jolloin se koteloituu venemäisen, harmaan kotelokopan sisään heinäkorrelle tai oksalle. Nuoret toukat syövät ilmeisesti pelkästään suokukkaa (*Andromeda polifolia*) (Matti Kuisma, suullinen tieto), mutta siirtyvät myöhemmin syömään muita kasveja, yleensä suomuurainta (*Rubus chamaemorus*). Kaitilan mukaan pieni toukka syö syksyllä suokukkaa ja siirtyy keväällä muuraimelle.

Elinympäristön rajaamisessa keskeistä on paitsi lajin täsmällisen elinympäristön rajaaminen, myös alueen vesitalouden ja pienilmaston säilyminen. Vesitalouden muuttuminen muuttaa herkästi mm. kasvillisuuden tiheyttä ja korkeutta, jonka jälkeen alueen mikroilmasto onkin toinen eikä välttämättä enää lainkaan sopiva suovenhokkaalle. Vastaavan kasvillisuuden ja pienilmaston muuttumisen aiheuttaa myös ympäröivien alueiden puuston tihtentyminen tai korkeuden lisääntyminen.

Suovenhokas, toukka ja aikuinen (*Nola karelica*).
Kuvat: Kimmo Silvonen

Lisäksi puuston lisääntyminen ympäröivillä (suo)alueilla voi estää/vähentää vuorovaikutusta muiden osapopulaatioiden kanssa (suon sisällä, ympäröivien soiden populaatioiden kanssa) ja näin heikentää sekä osapopulaation että koko populaation elinvoimaisuutta. Olisi erittäin tärkeää että lajia otettaisiin havaitulta suolta ainakin yksi näyteyksilö, tällä ei ole vaikutusta perhoskantaan.

Inventointimenetelmät

Valtaosa lajin harrastajahavainnoista tehdään varta vasten lajiin aikuisiin kohdennetulla aktiivihavainnoinnilla, joka tehdään riittävän suotuisissa olosuhteissa (tyyntä, aurinkoista, lämpötila 2 h ennen auringonlaskua vähintään 18°C) illan viilentyessä ennen auringonlaskua (Etelä-Suomessa n. 21.00-23.00), jolloin sekä lajin koiraiden että naaraiden on havaittu parveilevan (lentävän aktiivisesti). Auringon laskun jälkeen lajin aktiivilento vähenee nopeasti ja voimakkaasti. Nola karelican aikaisin havainto on SPS:n Jari Kaitilan mukaan hänellä 13.06. Lajin paras vuotuinen lentoaika on varsin lyhyt kestäen noin viikon ja ajoittuen keskimäärin juhannuksesta heinäkuun alkuun (n. 20.6.–5.7.). Lennon huipuksi arvioidaan 1.7. (Suomen hyönteisten tietokanta). Käytännössä hy-

Pöyryssuo on suoventhokkaan habitaatti. Kuva: Kari Nupponen

viä havainnointipäiviä on vuodessa keskimäärin 4-5. Laji ei ole aina aktiivinen. Lentoajan alkamisen suhteen on hyvä käyttää perhosharrastajien verkostojen seuranta-apua.

Kohdennetun etsinnän lisäksi lajia on havaittu satunnaisesti ja hyvin vähälukuisesti valopyydysaineistoissa, jotka on yleisesti kerätty elinympäristöjen ulkopuolella ja huomionarvoisesti usein myös myöhemmin kuin elinympäristöissä tehdyt aktiivipyyntihavainnot. Valopyynnin tehokkuutta lajin havainnoinnissa suoympäristöissä ei ole kattavasti tutkittu, osa yrityksistä on jäänyt tuloksettomiksi, mutta toisinaan mainitaan että laji tulee valolle. Ainakin Keski- ja Pohjois-Suomessa keskikesän yöt ovat avoimissa ympäristöissä niin valoisia, että valopyynti on lähtökohtaisesti tehoton menetelmä lajin havainnointiin. Syöt-
tipyyntillä suoventhokasta ei ilmeisesti ole koskaan havaittu.

Soiden luontoselvityksissä suoventhokasta on etsitty käyttäen kohdennettua aktiivihavainnointia, mikä on nykytiedon perusteella paras lajin inventointimenetelmä.

Facebook inventointikokemuksia

...jos mahdollista karelica kannattaa oppia tuntemaan lennosta. Kun tuhannen valkoisen aerugulan ja pyralidin joukossa on muutama lähes saman värinen karelica, löytäminen on yhtä tuskaa, jolle tiedä mitä hakee.....

... "Eikö se näytä lennossa kun olisi vaan etusiivet?" ...

...., sillä näkyy lennossa tummemmat takasiivet, kyllä se on aika helppo erottaa kun ensin vain hoksaa eron....naaraat vaaleammat kuin aerugulalla ja takasiivet tummemmat. Koiraalla kontrasti pienempi.

...auringon laskiessa, 20-22.30 välinen aika on ollut paras, tosin tuolloin ovat melkein pelkästään naaraat jo liikenteessä. Vähän kesästä riippuen juhannuksen jälkeiseltä viikolta heinäkuun pari ekaa viikkoa. ..Koiras lentää aurinkoisina iltoina noin klo 19-21, naaras sen jälkeen...

...Naaraita nähnyt kymmeniä illassa mut 0 kolla.. Oon kattellu aikasemminkin illasta.. Paikka Hämeenlinna...

...Näitä olen löytänyt aamu-yöllä 3-5 aikaan hillan leh-tien päältä, täysin näkyvillä. Menevät vissiin myöhemmin lehtien alle piiloon. (erityisissä olosuhteissa, ei käy kartoitusmentele-messä).

Varsinais-Suomen ELY-keskus löytymisen mahdollisuudet (Marko Mutanen)

Löytymisen mahdollisuus Satakunnan soilta on kohtuullisen suuri. Lajia on löytynyt vain n. 15 kilometrin päässä maa-kuntarajasta. Ainakin vielä Etelä-Pohjanmaalla tämä laji on aika peruskauraa luonnontilaisilla soilla. Jossain kohti tosin lounasta kohti edettäessä se loppuu, joten Satakunta lienee raja-alueita. Muita hyviä suolajeja, joita voidaan havaita Sata-kunnassa ovat *Aspitates gilvaria* (varmasti on) ja *Gynaephora selenitica* (mahdollinen, esiintyy Satakunnassa soilla, mutta ei

enää pohjoisempänä). Sitten on varmasti *Clepsia pallidana*. *Eilema cereolum* on mahdollinen. Sitten on mm. *Lacanobia w-latinum* mahdollinen. Ja tietenkin päiväperhoset, *frigga*, *frei-ja*, *centaureae* jne.

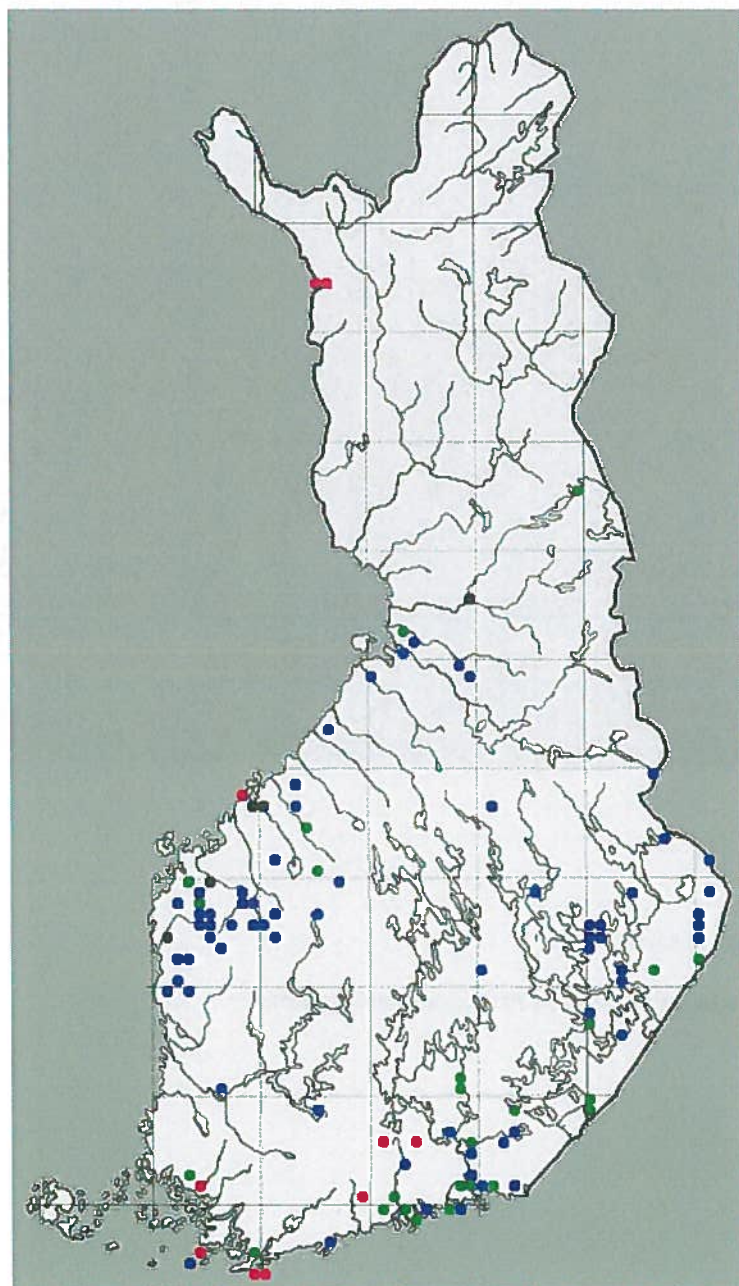
v. 2015 alussa selvisi että laji on VARELY:n alueella havaittu Huittisten Isosuolla 17.07.2014

Tietoja koottu Mutanen, Nupponen, Kaitila

http://www.artfakta.se/artfaktablad/Nola_Karelica_101400.pdf

<http://www.artfakta.se/SpeciesFact.aspx?TaxonId=101400>

<http://perhoset.perhostutkijainseura.fi/historia/nolidae/nolidae-kuvat.htm>

Eura, Lausjarvika, kuva: Terhi Ajosempää

Uhanalaisten lajien tallennusohjeet löytyvät täältä <http://bit.ly/1DK2zcR>

Tiedon havaituista lajeista tai em. täytetyt taulukot voi toimittaa vuoden 2015 aikana ensisijaisesti luontokartoittaja Sini Solalalle.

Sini Solala , sinisolala@suomi24.fi
puh. 040 7082875

Iiro Ikonen, iiro.ikonen@ely-keskus.fi
puh. 0295 022 869